

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงกลยุทธ์เพื่อความยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกรของผู้เลี้ยงสุกร ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 5.1 สรุปผลการศึกษา
- 5.2 อภิปรายผล
- 5.3 ข้อค้นพบจากงานวิจัย
- 5.4 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

กลยุทธ์เพื่อความยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกรของผู้เลี้ยงสุกร ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ในการศึกษาประกอบไปด้วยกลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจ กลยุทธ์ด้านสังคมและกลยุทธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดจำนวน 14 คน ที่เป็นเจ้าของฟาร์ม ผู้จัดการฟาร์ม หรือผู้มีอำนาจหลักในการควบคุมดูแลฟาร์ม โดยแบ่งเป็นฟาร์มขนาดเล็ก 5 คน ฟาร์มขนาดกลาง 5 คน ฟาร์มขนาดใหญ่ 4 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาสรุปผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

5.1.1 กลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจ

ผลการศึกษากลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจของธุรกิจฟาร์มสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานีสรุปได้ว่าการดำเนินการใน 3 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.1.1 กระบวนการจัดการธุรกิจฟาร์มสุกรพบว่า ฟาร์มสุกรทุกขนาดให้ความสำคัญกับการสรรหาที่ดินเพื่อเป็นที่ตั้งฟาร์มที่อยู่ห่างไกลจากชุมชนและมีแหล่งน้ำที่เพียงพอสำหรับการประกอบธุรกิจในระยะยาว สำหรับการเตรียมโรงเรือนและการจัดหาวัตถุดิบเพื่อการเลี้ยงสุกรนั้น ผลการศึกษาพบว่าฟาร์มขนาดเล็กก่อสร้างโรงเรือนด้วยการเน้นใช้วัสดุราคาถูกและซื้อสายพันธุ์สุกรจากพื้นที่ใกล้เคียง ส่วนฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่เน้นการก่อสร้างโรงเรือนระบบปิดและสายพันธุ์จากฟาร์มใหญ่หรือบริษัทที่เชื่อถือได้ สำหรับในกิจกรรมการผลิตนั้น พบว่าการเลี้ยงสุกรใช้เวลา 3-5 เดือนและฟาร์มทุกขนาดเลี้ยงสุกรด้วยอาหารสำเร็จรูป มีเพียงฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่จ้างแรงงานและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิต ส่วนฟาร์มขนาดเล็กใช้แรงงานภายในครัวเรือน และในการดำเนินกิจกรรมทางการตลาดพบว่า ในฟาร์มขนาดเล็กเน้นจำหน่ายสุกรขุนที่หน้าฟาร์ม โดยมีพ่อค้ามารับซื้อ ส่วนฟาร์มขนาดกลางจำหน่ายสุกรขุนให้แก่ผู้ค้าคนกลางที่หน้าฟาร์มเช่นเดียวกัน แต่มีบริการขนส่งแก่ลูกค้าถึงโรงเชือดหรือเขียงจำหน่ายสุกรเพิ่มเติมเพราะมีใบอนุญาตเคลื่อนย้ายสุกรไปยังพื้นที่ต่างจังหวัดได้ ในขณะที่ฟาร์มขนาดใหญ่ดำเนินกิจกรรมทางการตลาดเช่นเดียวกันกับฟาร์มขนาดกลาง แต่มีการจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรงผ่านร้านค้าที่สร้างขึ้นรวมถึงร้านสะดวกซื้อและโมเดิร์นเทรดในพื้นที่ในลักษณะของขึ้นส่วนสุกรชำแหละ

5.1.1.2 การเป็นผู้นำด้านต้นทุนพบว่า ฟาร์มทุกขนาดมีความพยายามในการลดต้นทุนตามศักยภาพที่มี กล่าวคือ ฟาร์มขนาดเล็กลดต้นทุนค่าอาหารสุกรด้วยการใช้อาหารผงสำเร็จรูปและลดต้นทุนค่าไฟฟ้าด้วยการใช้เฉพาะเท่าที่จำเป็น ในขณะที่ฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่เน้นลดต้นทุนด้วยการเน้นการจัดการประสิทธิภาพทั้งการใช้อาหารและการผลิต ลดต้นทุนค่าไฟฟ้าด้วยการใช้ไบโอแก๊สผลิตไฟฟ้าและใช้เทคโนโลยีเข้ามาทดแทนแรงงาน

5.1.1.3 การสร้างความแตกต่างให้แก่สินค้าพบว่า ฟาร์มขนาดเล็กเน้นสร้างความแตกต่างด้วยการเลี้ยง ในขณะที่ฟาร์มขนาดกลางเน้นการบริการจัดส่งและการรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ ฟาร์มขนาดใหญ่เพิ่มบริการด้านการจัดจำหน่ายชิ้นส่วนสุกรชำแหละนอกเหนือจากกิจกรรมการสร้าง ความแตกต่างที่ฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลางได้กระทำ

ทั้งนี้ กลุ่มธุรกิจด้านเศรษฐกิจเพื่อความยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกร ของผู้เลี้ยงสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานีนั้น ผู้เขียนได้สรุปไว้ในตารางที่ 5.1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 สรุปกลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจเพื่อความยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกร ของผู้เลี้ยงสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานี

กลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจ	ฟาร์มขนาดเล็ก	ฟาร์มขนาดกลาง	ฟาร์มขนาดใหญ่
กระบวนการจัดการธุรกิจฟาร์มสุกร	- เน้นความพอเพียงของแหล่งน้ำ - สร้างตามประเภทของสุกรที่จะเลี้ยงและใช้วัสดุราคาถูก - ใช้สายพันธุ์จากพื้นที่ใกล้เคียง เลี้ยงด้วยอาหารสำเร็จรูป - ใช้แรงงานคนในครอบครัว - จำหน่ายสุกรหน้าฟาร์ม พ่อค้ามารับซื้อ	- เน้นความพอเพียงของแหล่งน้ำและพื้นที่สำหรับทำฟาร์มระบบปิด - สร้างโรงเรือนระบบปิด เน้นความคุ้มค่าและระยะเวลาในการใช้งานยาว - ใช้สายพันธุ์จากฟาร์มใหญ่ เลี้ยงด้วยอาหารสำเร็จรูป - จ้างแรงงานจากภายนอก - จำหน่ายสุกรหน้าฟาร์ม และขนส่งถึงโรงเชือดหรือเขียงจำหน่ายสุกร	- เน้นความพอเพียงของแหล่งน้ำการบริหารจัดการน้ำและขนาดของพื้นที่ - สร้างโรงเรือนระบบปิด เน้นความคุ้มค่าและระยะเวลาในการใช้งานยาว - ใช้สายพันธุ์จากฟาร์มบริษัทที่น่าเชื่อถือ เลี้ยงด้วยอาหารสำเร็จรูป - จ้างแรงงานจากภายนอก - จำหน่ายสุกรหน้าฟาร์ม บริการส่งสุกรถึงโรงเชือดหรือเขียงจำหน่ายสุกร และจำหน่ายชิ้นส่วนสุกรชำแหละ

ตารางที่ 5.1 สรุปกลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจเพื่อความยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกร ของผู้เลี้ยงสุกรใน
เขตจังหวัดอุบลราชธานี (ต่อ)

กลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจ	ฟาร์มขนาดเล็ก	ฟาร์มขนาดกลาง	ฟาร์มขนาดใหญ่
การเป็นผู้นำด้านต้นทุน	- ลดค่าอาหารสุกร ใช้อาหารผงสำเร็จรูป - ลดค่าไฟฟ้าใช้เฉพาะที่จำเป็น เช่น ไฟแสงสว่าง	- เน้นประสิทธิภาพการใช้อาหาร - ใช้ไบโอแก๊สผลิตไฟฟ้า - การจัดการประสิทธิภาพการผลิตที่ดี - การใช้เทคโนโลยีเข้ามาทดแทนแรงงาน	- เน้นประสิทธิภาพการใช้อาหาร - ใช้ไบโอแก๊สผลิตไฟฟ้า - การจัดการประสิทธิภาพการผลิตที่ดี - การใช้เทคโนโลยีเข้ามาทดแทนแรงงาน
การสร้างความแตกต่างให้สินค้า	- เน้นความเอาใจในขั้นตอนการเลี้ยงสุกร	- บริการส่งสุกรถึงลูกค้า - รับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์	- บริการส่งสุกรถึงลูกค้า - รับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ - มีร้านค้าจำหน่ายชิ้นส่วนสุกรชำแหละ

5.1.2 กลยุทธ์ด้านสังคม

ผลการศึกษากลยุทธ์ด้านสังคมของธุรกิจฟาร์มสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานีสรุปได้ว่าการดำเนินการใน 3 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.2.1 การประกอบธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมพบว่า การลดใช้ยาปฏิชีวนะพบเพียงในฟาร์มขนาดเล็กเท่านั้น ในส่วนของการงดใช้สารเร่งเนื้อแดงในการเลี้ยงนั้นฟาร์มทุกขนาดให้ความสำคัญกับการงดใช้สารเร่งเนื้อแดงในการเลี้ยงเพราะนอกจากเป็นเรื่องข้อกฎหมายที่กำหนดแล้ว ยังเป็นความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคเนื้อสุกรที่จะได้บริโภคเนื้อสุกรที่ปลอดจากสารที่ก่อให้เกิดอันตรายอย่างรุนแรงกับร่างกาย สำหรับการมีความรับผิดชอบต่อพนักงานภายในฟาร์มฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ได้มีการให้ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเหมาะสมกับพนักงานส่วนฟาร์มขนาดเล็กไม่ได้มีการกล่าวถึงส่วนนี้ สำหรับการมีความรับผิดชอบต่อสังคมภายนอกฟาร์มทุกขนาดแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมภายนอก โดยก่อนสร้างฟาร์มมีการขออนุญาตก่อสร้างฟาร์มและรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนทั้งก่อนและหลังก่อสร้างฟาร์มเสร็จจะเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์พยานที่สำคัญหากเกิดปัญหาข้อร้องเรียนจากชุมชน รวมถึงทำระบบมาตรฐานภายในฟาร์ม อีกทั้งฟาร์มขนาดใหญ่ได้แสดงความรับผิดชอบต่อลูกค้าด้วยการจำหน่ายสุกรที่ได้มาตรฐานในราคาที่เหมาะสม มีการกำหนดเงื่อนไขทางการค้าที่เป็นธรรม ยืดหยุ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งฟาร์มและลูกค้า รวมถึงรับผิดชอบต่อหน่วยงานของรัฐด้วยการปฏิบัติตามข้อกำหนดของภาครัฐตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

5.1.2.2 การบริจาคเพื่อการกุศลพบว่า ฟาร์มทุกขนาดให้ความสำคัญและมีความตั้งใจจริงกับการบริจาคช่วยเหลือองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น วัด ชุมชน โรงเรียน โดยอาจบริจาคในรูปตัวเงิน และมีใช้ตัวเงิน

5.1.2.3 การอาสาช่วยเหลือชุมชนพบว่า ฟาร์มทุกขนาดให้ความสำคัญกับกิจกรรมอาสาช่วยเหลือสังคม การอาสาช่วยเหลือที่เป็นการทำประโยชน์ให้ชุมชน มุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัยให้ดีขึ้น โดยที่ฟาร์มขนาดใหญ่ได้ทำกิจกรรมช่วยเหลือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น สร้างบ้านพักคนชรา ให้โอกาสนักศึกษาฝึกงาน นอกเหนือจากที่ฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลางได้กระทำ

ทั้งนี้ กลยุทธ์ด้านสังคมเพื่อความยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกรของผู้เลี้ยงสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานีนั้น ผู้เขียนได้สรุปไว้ในตารางที่ 5.2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.2 สรุปกลยุทธ์ด้านสังคมเพื่อความยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกร ของผู้เลี้ยงสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานี

กลยุทธ์ด้านสังคม	ฟาร์มขนาดเล็ก	ฟาร์มขนาดกลาง	ฟาร์มขนาดใหญ่
การประกอบธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม	- การลดการใช้ยาปฏิชีวนะ - การงดใช้สารเร่งเนื้อแดง - การมีความรับผิดชอบต่อสังคมภายนอก เช่น ก่อนสร้างฟาร์มมีการขออนุญาตก่อสร้าง	- การงดใช้สารเร่งเนื้อแดง - การมีความรับผิดชอบต่อพนักงาน ภายในฟาร์ม เช่น การให้ผลตอบแทนที่เป็นธรรมเหมาะสม - การมีความรับผิดชอบต่อสังคมภายนอก เช่น ก่อนสร้างฟาร์มมีการขออนุญาตก่อสร้าง ทำระบบมาตรฐาน	- การงดใช้สารเร่งเนื้อแดง - การมีความรับผิดชอบต่อพนักงานภายในฟาร์มการให้ผลตอบแทนที่เป็นธรรมเหมาะสม - การมีความรับผิดชอบต่อสังคมภายนอก เช่น ก่อนสร้างฟาร์มมีการขออนุญาตก่อสร้าง ทำระบบมาตรฐาน รวมถึงรับผิดชอบต่อลูกค้าและหน่วยงานของรัฐ
การบริจาคเพื่อการกุศล	- การบริจาคเงิน สิ่งของช่วยเหลือ วัด ชุมชน โรงเรียน	- การบริจาคเงิน สิ่งของช่วยเหลือ วัด ชุมชน โรงเรียน	- การบริจาคเงิน สิ่งของช่วยเหลือ วัด ชุมชน โรงเรียน
การอาสาช่วยเหลือชุมชน	- การอาสาช่วยเหลือที่เป็นการทำประโยชน์ให้ชุมชน มุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัยให้ดีขึ้น	- การอาสาช่วยเหลือที่เป็นการทำประโยชน์ให้ชุมชน มุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัยให้ดีขึ้น	- การอาสาช่วยเหลือที่เป็นการทำประโยชน์ให้ชุมชน มุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัยให้ดีขึ้น - กิจกรรมอาสาที่เป็นการช่วยเหลือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น สร้างบ้านพักคนชรา ให้โอกาสนักศึกษาฝึกงาน

5.1.3 กลยุทธ์ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษากลยุทธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจฟาร์มสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานีสรุปได้ว่า มีการดำเนินการใน 3 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.3.1 การจัดการน้ำเสียพบว่า ฟาร์มขนาดเล็กมีการจัดการที่แหล่งกำเนิด คือ แยกมูลสุกรออกจากน้ำเสีย โดยการเก็บกวาดมูลสุกรและทำความสะอาดภายในโรงเรือนอย่างสม่ำเสมอ เป็นการลดกลิ่นที่เป็นสิ่งรบกวนชุมชนและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ในขณะที่ฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่จัดการน้ำเสียโดยใช้ระบบผลิตก๊าซชีวภาพ (Biogas) ในการบำบัดน้ำเสียและสร้างบ่อพักน้ำเสียให้เพียงพอ เป็นการลดกลิ่นจากการคละน้ำเสียเอาไว้พร้อมทั้งบำบัดของเสียจากน้ำเสียที่เกิดจากมูลสุกรไม่ให้ออกสู่สิ่งแวดล้อมและสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงน้ำเสียจะไม่ล้นออกจากฟาร์มไปสร้างความเสียหายกับชุมชนและสิ่งแวดล้อม

5.1.3.2 การหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่พบว่า ฟาร์มทุกขนาดมีการใช้กระสอบอาหารซ้ำในการบรรจุมูลสุกร ปุ๋ยหมัก หรือเอาไว้ใช้ใส่ของเวลาที่จะทิ้งภายในฟาร์ม เศษอาหารนำไปให้อาหารกบและปลาที่เลี้ยงภายในฟาร์ม อีกทั้งในฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้หมุนเวียนน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้ว นำไปล้างโรงเรือนสุกร และน้ำเสียที่ออกจากบ่อไบโอแก๊สบ่อแรกเอาไปรดเป็นปุ๋ยให้พืช เช่น อ้อย มันสำหรั่ง ยางพารา รวมทั้งยังมีการอนุญาตให้บุคคลภายนอกมาเอาไปใช้ประโยชน์ได้

5.1.3.3 การจัดการสุขาภิบาลพบว่า ฟาร์มทุกขนาดได้ทำความสะอาดและล้างภายในโรงเรือนด้วยน้ำสะอาดอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่การจัดเก็บขี้หมูทำได้ด้วยการฝังกลบหรือนำไปทิ้งที่จุดทิ้งขี้หมูที่โรงพยาบาล ส่วนขี้หมูแยกทิ้งภายนอกฟาร์มหรือเผาภายในฟาร์ม และมูลสุกรนำกลับมาใช้บรรจุมูลสุกรได้อีกครั้ง

ทั้งนี้ กลยุทธ์ด้านสังคมเพื่อความยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกรของผู้เลี้ยงสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานีนั้น ผู้เขียนได้สรุปไว้ในตารางที่ 5.3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.3 สรุปกลยุทธ์ด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกร ของผู้เลี้ยงสุกร
ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี

กลยุทธ์ด้าน สิ่งแวดล้อม	ฟาร์มขนาดเล็ก	ฟาร์มขนาดกลาง	ฟาร์มขนาดใหญ่
การจัดการน้ำเสีย	- การจัดการที่ แหล่งกำเนิด คือ แยกมูล สุกรออกจากน้ำเสีย	- ใช้ระบบผลิตก๊าซ ชีวภาพในการบำบัดน้ำ เสีย	- ใช้ระบบผลิตก๊าซ ชีวภาพในการบำบัด น้ำเสีย
การหมุนเวียน ทรัพยากรกลับมา ใช้ประโยชน์ใหม่	- การใช้ซ้ำ มีการใช้ กระสอบอาหารบรรจุมูล สุกร เศษอาหารใช้เลี้ยง ปลา	- การใช้ซ้ำ มีการใช้ กระสอบอาหารบรรจุ มูลสุกร เศษอาหารใช้ เลี้ยงปลา - การหมุนเวียนน้ำเสีย ที่ผ่านการบำบัดมาใช้ ในฟาร์ม โดยนำไปเป็น น้ำล้างโรงเรือนสุกร เอาไปรดเป็นปุ๋ยและ บุคคลภายนอกมาเอา ไปใช้ประโยชน์	- การใช้ซ้ำ มีการใช้ กระสอบอาหารบรรจุ มูลสุกร เศษอาหารใช้ เลี้ยงปลา - การหมุนเวียนน้ำเสีย ที่ผ่านการบำบัดมาใช้ ในฟาร์ม โดยนำไปเป็น น้ำล้างโรงเรือนสุกร เอาไปรดเป็นปุ๋ยและ บุคคลภายนอกมาเอา ไปใช้ประโยชน์

5.2 อภิปรายผล

จากการสรุปผลการศึกษา พบว่า กลยุทธ์เพื่อความยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกรของผู้เลี้ยงสุกรใน
เขตจังหวัดอุบลราชธานี ตามกลยุทธ์ในด้านเศรษฐกิจ กลยุทธ์ด้านสังคมและกลยุทธ์ด้านสิ่งแวดล้อม
สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

5.2.1 กลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจ

จากการสรุปผลการวิจัย กลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจของธุรกิจฟาร์มสุกรในเขตจังหวัด
อุบลราชธานีสรุปได้ว่า มีการดำเนินการใน 3 ด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังรายละเอียด
ต่อไปนี้

5.2.1.1 กระบวนการจัดการธุรกิจฟาร์มสุกร

ฟาร์มสุกรทุกขนาดให้ความสำคัญกับการสรรหาที่ดินเพื่อเป็นที่ตั้งฟาร์ม
ที่อยู่ห่างไกลจากชุมชนและมีแหล่งน้ำที่เพียงพอสำหรับการประกอบธุรกิจในระยะยาว ซึ่งเป็นไปตาม
แนวปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร ที่ระบุว่า ฟาร์มสุกรควรตั้งอยู่ในพื้นที่เหมาะสมกับ
การเลี้ยงสุกรและมีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอต่อการเลี้ยงสุกร และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ
รวิโรจน์ พิสิทธิ์อัศกร (2558) ที่ระบุว่า ทำเลที่ตั้งการทำฟาร์มสุกรต้องถูกต้องตามมาตรฐานฟาร์มและ
ทำให้ชุมชนเกิดความพึงพอใจ ควรเริ่มจากการเลือกพื้นที่และทำเลที่ตั้งจะต้องมีระยะห่างจากชุมชน
มากเพียงพอ

สำหรับการเตรียมโรงเรือนและการจัดหาวัตถุดิบเพื่อการเลี้ยงสุกรนั้น ฟาร์มขนาดเล็กเน้นใช้วัสดุราคาถูกและซื้อสายพันธุ์สุกรจากพื้นที่ใกล้เคียงเนื่องด้วยข้อจำกัดทางด้านเงินทุน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าฟาร์มขนาดเล็กเน้นประสิทธิภาพการผลิตในเชิงต้นทุน ส่วนฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่จะก่อสร้างโรงเรือนระบบปิด เน้นประสิทธิภาพการผลิตที่ดีเพื่อให้คุ้มกับเงินที่ลงทุนไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศรีสุวรรณ สมชัย (2543) ที่ระบุว่า ปัจจุบันฟาร์มสุกรบางส่วนได้เริ่มมีการใช้โรงเรือนระบบปิด ทุกช่วงการผลิตคือตั้งแต่การเลี้ยงสุกรพ่อแม่พันธุ์ ไปจนถึงสุกรขุน ซึ่งการเลี้ยงในระบบปิดมีแนวโน้มการผลิตที่ดีกว่าการเลี้ยงในระบบเปิด และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วาทีตต์ ทรวดทรง (2557) สภาพการเลี้ยงสุกรมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพ เพราะการที่ผู้ประกอบการการสร้างโรงเรือนในระบบปิด สามารถควบคุมอุณหภูมิและความชื้นให้คงที่ตามที่ตั้งไว้ให้เหมาะสมกับสิ่งต่าง ๆ ได้ อีกทั้งยังป้องกันโรคระบาดจากภายนอกได้อีกด้วย จึงทำให้ผลผลิตในฟาร์มเสียหายน้อย ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้นำมาซึ่งประสิทธิภาพการผลิตที่ดีนั่นเอง

ในส่วนของกิจกรรมการผลิต พบว่าฟาร์มทุกขนาดมีระยะเวลาการเลี้ยงสุกรใช้เวลา 3-5 เดือน และฟาร์มทุกขนาดเลี้ยงสุกรดักอาหารสำเร็จรูป ซึ่งเป็นไปตามหลักการเลี้ยงสุกรในเชิงพาณิชย์ของบริษัท ซีพีเอฟ จำกัด (มหาชน) (2563: เว็บไซต์) และคู่มือการเลี้ยงสุกรของกรมปศุสัตว์ (กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2548) ที่จะใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงสุกรขุนเฉลี่ย 3 -5 เดือน สำหรับด้านจัดการบุคลากรฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่จ้างแรงงานและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิต ในขณะที่ฟาร์มขนาดเล็กใช้แรงงานภายในครัวเรือน และเป็นไปตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร) ที่ระบุว่า ควรมีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนสุกรที่เลี้ยง จัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจนมีจำนวนบุคลากรเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนสุกรที่เลี้ยง

ด้านการดำเนินกิจกรรมทางการตลาดพบว่า ในฟาร์มขนาดเล็กไม่มีความสามารถทางการตลาดเน้นจำหน่ายสุกรให้กับพ่อค้าคนกลางเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วินัย แก้วละมุน และคนอื่น ๆ (2561) ที่ระบุว่า การตลาดเป็นอุปสรรคที่สำคัญของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร ทั้งนี้เมื่อเกษตรกรสามารถผลิตได้แล้วไม่สามารถหาตลาดหรือไม่มีช่องทางในการจัดจำหน่ายได้

ส่วนฟาร์มขนาดกลางจำหน่ายสุกรขุนให้แก่พ่อค้าคนกลาง แต่มีบริการขนส่งแก่ลูกค้าถึงโรงเชือดหรือเขียงจำหน่ายสุกร ในขณะที่ฟาร์มขนาดใหญ่ดำเนินกิจกรรมทางการตลาดเช่นเดียวกันกับฟาร์มขนาดกลางและมีการจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรงผ่านร้านค้าที่สร้างขึ้น รวมถึงร้านสะดวกซื้อและโมเดิร์นเทรดในพื้นที่ในลักษณะของชิ้นส่วนสุกรชำแหละ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประเมศร์ อัครเรืองพิภพ และคนอื่น ๆ (2563) ที่ระบุว่า ผู้ประกอบการที่ดำเนินการอย่างครบวงจรจะมีกิจกรรมการดำเนินงานที่มากกว่า แต่สามารถใช้ประโยชน์จากชิ้นส่วนได้มากกว่าโซ่อุปทานของโรงฆ่าชำแหละที่ไม่ได้มาตรฐานและเขียงรายย่อยที่บริหารชิ้นส่วนได้ไม่ดีพอจนเกิดความสูญเสียระหว่างกระบวนการ ต้นทุนโดยรวมไม่แตกต่างกันมากนักนอกจากนี้ยังพบว่าผลทางด้านประสิทธิภาพในการเพิ่มมูลค่าชิ้นส่วนสุกรของผู้ประกอบการที่ดำเนินการอย่างครบวงจรยังมีมูลค่าสูงกว่าเช่นเดียวกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นวลจันทร์ พารักษา และคนอื่น ๆ (2551) ที่ระบุว่า ฟาร์มสุกรเพิ่มมูลค่าสุกรโดยการจำหน่ายเองบางส่วนและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่าย

5.2.1.2 การเป็นผู้นำด้านต้นทุนพบว่า ฟาร์มทุกขนาดมีความพยายามเน้นการลดต้นทุนตามศักยภาพที่มี เพราะทุกฟาร์มต้องสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้เกิดขึ้นได้ด้วยการมุ่งเน้นการสร้างการประหยัด ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของ (Michael E. Porter, 1985) ที่ระบุว่า กลยุทธ์การเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน (Cost Leadership) เป็นแนวทางในการลดต้นทุนทางการจัดการขององค์กร กล่าวคือองค์กรสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้เกิดขึ้นได้ด้วยการมุ่งเน้นการสร้างการประหยัดจากขอบเขต (Economies of Scope) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปาริชาติ มณีมัย และคนอื่น ๆ (2558) ที่ระบุว่า ต้นทุนของการเลี้ยงสุกรขุนของฟาร์มขนาดกลางและขนาดเล็ก มีต้นทุนที่ตามการจัดการภายในฟาร์ม ที่ผู้เลี้ยงสุกรพยายามหาแนวทางในการลดต้นทุน อาทิ การหาสายพันธุ์ที่มีคุณภาพอาหารที่ได้มาตรฐานต้นทุนต่ำ และลดต้นทุนด้านพลังงาน

5.2.1.3 การสร้างความแตกต่างให้แก่สินค้าพบว่า ฟาร์มขนาดเล็กไม่สามารถสร้างความแตกต่างได้ ในขณะที่ฟาร์มขนาดกลางเน้นการสร้าง ความแตกต่างโดยการบริการจัดส่งและการรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่เน้นการสร้าง ความแตกต่างด้วยการเพิ่มบริการด้านการจัดจำหน่ายชิ้นส่วนสุกรชำแหละนอกเหนือจากกิจกรรมการสร้าง ความแตกต่างที่ฟาร์มขนาดกลางได้กระทำ ทั้งนี้จะเห็นว่าฟาร์มสุกรพยายามสร้างความแตกต่างเพื่อให้เกิดคุณค่าเพิ่มขึ้นแก่ลูกค้า ด้วยการพยายามผลิตเนื้อสุกรให้เป็นไปตามมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค สร้างความน่าเชื่อถือและการยอมรับเพื่อให้ได้มาตรฐานระดับสูง ทั้งนี้กิจกรรมการสร้าง ความแตกต่างเหล่านี้ถือเป็นการพยายามในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของ (Michael E. Porter, 1985) ซึ่งฟาร์มขนาดใหญ่พยายามสร้างบริการที่ไม่เหมือนคู่แข่ง เพื่อให้เกิดคุณค่าในมุมมองของลูกค้า ทั้งในเชิงความปลอดภัย ความน่าเชื่อถือและความพึงพอใจ

กล่าวโดยสรุป กลยุทธ์เพื่อความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกรของผู้เลี้ยงสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานี เป็นการดำเนินไปตามขอบเขตความรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจ (Carroll, 1979) ที่ธุรกิจฟาร์มสุกรรับผิดชอบต่อเจ้าของฟาร์ม ผู้ถือหุ้นและพนักงาน โดยที่ฟาร์มขนาดเล็กดำเนินกลยุทธ์เน้นกำไรเพื่อความอยู่รอดของตนเอง เน้นการใช้วัสดุและอาหารที่มีราคาถูกในกระบวนการจัดการธุรกิจ อีกทั้งยังไม่มีภาระงานในการดำเนินงานเพื่อลดต้นทุน ในขณะที่ฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ดำเนินกลยุทธ์ในด้านเศรษฐกิจ ด้วยการเน้นพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตให้ดีและคุ้มค่าที่สุด เมื่อเทียบกับต้นทุนที่จ่ายไปและเน้นการสร้าง ความแตกต่างด้วยการรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ของตนเอง รวมไปถึงการสร้าง ความแตกต่างด้วยการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายชิ้นส่วนสุกรชำแหละซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคอีกด้วย

5.2.2 กลยุทธ์ด้านสังคม

จากการสรุปผลการวิจัย กลยุทธ์ด้านสังคมของธุรกิจฟาร์มสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานี สรุปได้ว่า มีการดำเนินการใน 3 ด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2.2.1 การประกอบธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมพบว่า ฟาร์มทุกขนาดมีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการปฏิบัติตามกฎหมายดังต่อไปนี้

1) การงดใช้สารเร่งเนื้อแดงในการเลี้ยงที่ข้อกำหนดระบุว่า สารเร่งเนื้อแดงถือเป็นสารต้องห้ามตามกฎหมาย ทั้งห้ามใช้ผสมอาหารสัตว์และห้ามปนเปื้อนในเนื้อสัตว์ จากการที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีประกาศห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตและนำเข้าซึ่งอาหารสัตว์ พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2525 และพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 เพื่อความปลอดภัยผู้บริโภคเนื้อสุกร

2) การมีความรับผิดชอบต่อนักงานภายในฟาร์ม ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ได้ให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เป็นธรรมกับพนักงาน

3) การมีความรับผิดชอบต่อสังคมภายนอก ฟาร์มทุกขนาดเน้นปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมาย โดยก่อนสร้างฟาร์มมีการขออนุญาตก่อสร้างฟาร์มและรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนทั้งก่อนและหลังก่อสร้างฟาร์ม อีกทั้งในฟาร์มขนาดใหญ่ได้แสดงความรับผิดชอบต่อลูกค้าด้วยการจำหน่ายสุกรที่ได้มาตรฐานในราคาที่เหมาะสม รวมไปถึงหน่วยงานของรัฐด้วยการปฏิบัติตามข้อกำหนดของภาครัฐตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ระบุว่า ความรับผิดชอบต่อด้านกฎหมาย (Legal responsibility) เป็นหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมที่พึงปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับอื่น ๆ โดยต้องเน้นการสร้างประโยชน์ ไม่เกิดปัญหา มีความมุ่งมั่นในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ดี (Carroll, 1979)

5.2.2.2 การบริจาคเพื่อการกุศลพบว่า ฟาร์มทุกขนาดช่วยเหลือไปที่ประเด็นทางสังคมโดยตรงในรูปแบบการบริจาคเงินหรือสิ่งของ เช่น วัด โรงเรียน เป็นต้น อีกทั้งกลยุทธ์การบริจาคเพื่อการกุศล นอกจากจะเป็นการแสดงถึงความเอื้อเฟื้อ ต้องการสังคมรอบฟาร์มดีขึ้นแล้ว ยังเป็นการสร้างมิตรไมตรีที่ดีกับคนในชุมชน ทำให้ช่วยลดแรงเสียดทานที่จะมีผลในอนาคตของผู้ประกอบการธุรกิจฟาร์มสุกรและคนที่อยู่ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นันทพร ไม้ทองดี และ นาดยา แฝงศรีสาร (2562) ที่ระบุว่า การบริจาคเงินให้วัด ให้มูลนิธิเพื่อการศึกษาและมูลนิธิของโรงพยาบาล เป็นความสุขใจอันเกิดจากอันสงสับัญจากการให้ และการช่วยเหลือผู้อื่นให้มีชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นความรับผิดชอบต่อด้านจริยธรรม (Carroll, 1979)

5.2.2.3 การอาสาช่วยเหลือชุมชนพบว่า ฟาร์มทุกขนาดนำโดยเจ้าของฟาร์ม ผู้บริหารฟาร์ม มีการสนับสนุนให้พนักงาน สละเวลาและแรงกายให้กับชุมชนรอบข้าง เพื่อทำกิจกรรมที่ประโยชน์ให้ชุมชน โดยมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัยให้ดีขึ้น และทำกิจกรรมที่ประโยชน์ให้ชุมชนช่วยเหลือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น สร้างบ้านพักคนชรา ให้โอกาสนักศึกษาฝึกงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2559) ได้กล่าวถึงความสำคัญของจิตอาสาไว้ว่าบุคคลที่มีจิตอาสายุ่อมเป็นที่รักใคร่ของบุคคลรอบข้าง อีกทั้งยังทำให้ สังคมได้มีการแบ่งปันกัน ทำให้สังคมน่าอยู่และเป็นสังคมที่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นความรับผิดชอบต่อด้านจริยธรรม (Carroll, 1979) เช่นเดียวกันกับการบริจาคเพื่อการกุศล

ทั้งนี้การบริจาคเพื่อการกุศลและการอาสาช่วยเหลือชุมชน เป็นกลยุทธ์ด้านสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมที่ระบุว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมคือ คำมั่นสัญญาที่จะพัฒนาชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีด้วยการดำเนินธุรกิจอย่างระมัดระวังและบริจาคทรัพยากรต่าง ๆ ที่องค์กรมีในการพัฒนาให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี แนวคิดนั้นมุ่งให้องค์กร

ธุรกิจมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้วยการประกอบธุรกิจอย่างรอบคอบและช่วยเหลือด้วยทรัพยากรที่องค์กรธุรกิจมีอยู่ (Phillip Kotler and Nancy Lee, 2005)

กล่าวโดยสรุป กลยุทธ์เพื่อความยั่งยืนด้านสังคมสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกรของผู้เลี้ยงสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ฟาร์มทุกขนาดมีการดำเนินการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมตามกฎหมายด้านความปลอดภัยในอาหารจากการงดใช้สารเร่งเนื้อแดง การจ่ายค่าจ้างและสวัสดิการที่เป็นธรรมต่อพนักงาน การขออนุญาตก่อสร้างฟาร์ม การทำระบบมาตรฐานภายในฟาร์ม รวมไปถึงความรับผิดชอบต่อลูกค้าและหน่วยงานของรัฐ อีกทั้งฟาร์มทุกขนาดมีการดำเนินการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมด้านจริยธรรม ด้วยการบริจาคเพื่อการกุศลและการอาสาช่วยเหลือชุมชน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมของ (Phillip Kotler and Nancy Lee, 2005)

5.2.3 กลยุทธ์ในด้านสิ่งแวดล้อม

จากการสรุปผลการวิจัย กลยุทธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจฟาร์มสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานีสรุปได้ว่า มีการดำเนินการใน 3 ด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2.3.1 การจัดการน้ำเสียพบว่า ฟาร์มขนาดเล็กมีการจัดการที่แหล่งกำเนิด คือ แยกมูลสุกรออกจากน้ำเสีย เป็นการลดกลิ่น ที่เป็นสิ่งรบกวนชุมชนและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ในขณะที่ฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ จัดการน้ำเสียโดยใช้ระบบผลิตก๊าซชีวภาพ (Biogas) ในการบำบัดน้ำเสียซึ่งเป็นการลดการใช้พลังงานและเป็นการลดต้นทุนจากการนำมาเป็นพลังงานทดแทนการใช้ไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไชยวัฒน์ เผือกคง และคณะ (2561) ที่ระบุว่า ผู้เลี้ยงสุกรควรแยกมูลสุกรและนำไปใช้ในการบำรุงดิน ส่วนสิ่งปฏิกูลและน้ำเสียจากฟาร์มสุกรอาศัยการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยในการบำบัดน้ำเสียประยุกต์เข้ากับความรู้ทางด้านปฏิกิริยาชีวเคมีสู่การสร้างระบบบำบัดน้ำเสียที่สามารถผลิตก๊าซชีวภาพสำหรับใช้เป็นพลังงานทดแทนพลังงานไฟฟ้าและพลังงานเชื้อเพลิงใช้ประโยชน์ภายในโรงเรือนเลี้ยงสุกร

5.2.3.2 การหมუნเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่พบว่า ฟาร์มทุกขนาดมีการใช้กระสอบอาหารซ้ำ สำหรับใช้ประโยชน์ภายในฟาร์ม เศษอาหารนำไปให้อาหารกบและปลาที่เลี้ยงภายในฟาร์ม อีกทั้งในฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้หมუნเวียนน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วนำไปล้างโรงเรือนสุกร และน้ำเสียที่ออกจากบ่อโอแก๊สบ่อแรกเอาไปรดเป็นปุ๋ยให้พืช เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา รวมทั้งยังมีการอนุญาตให้บุคคลภายนอกมาเอาไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุนีย์ สุทธิปธรรม และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2556) ที่ระบุว่า กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในฟาร์มสุกรที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการใช้พลังงาน ลดของเสียจากกระบวนการผลิตรวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อไม่ให้สร้างผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

5.2.3.3 การจัดการสุขาภิบาลพบว่า ฟาร์มทุกขนาดได้ทำความสะอาดและล้างภายในโรงเรือนด้วยน้ำสะอาด อย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่การจัดเก็บเข้มนิดยาทำได้ด้วยการฝังกลบหรือนำไปทิ้งที่จุดทิ้งเข้มน้ำที่โรงพยาบาล ส่วนขวดยาแยกทิ้งภายนอกฟาร์มหรือเผาภายในฟาร์ม และถูงอาหารนำกลับมาใช้บรรจุมูลสุกรได้อีกครั้ง ซึ่งเป็นไปตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร (2558) ที่ระบุว่า ควรทำความสะอาดมูลสุกรไม่ให้หมักหมมภายในและบริเวณรอบโรงเรือน รวบรวมมูลสุกร

และนำออกจากคอกเลี้ยงทุกวัน ไม่ให้ปนเปื้อนไปยังระบบการเลี้ยงสุกร จัดเก็บขยะมูลฝอยในภาชนะ ซึ่งมีฝาปิดมิดชิด และนำไปกำจัดอย่างเหมาะสมและถูก เช่น เข็มฉีดยา ซึ่งเป็นอันตรายต่อสัตว์ ผู้ปฏิบัติงานภายในฟาร์ม

และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จารุวรรณ วงศ์เทนตร และลักขณา มุ่งวัฒนา (2557) ที่ระบุว่า การดำเนินการเก็บกวาดมูลโคบนพื้นคอกในช่วงเช้าและนำมูลโคไปเทตากบนลานตากทั้งหมดไม่ให้เหลือค้าง ภายในคอก ซึ่งไม่นับรวมกับมูลโคที่เกิดขึ้นหลังจากการเก็บมูลช่วงเช้า ส่งผลให้พื้นคอก/โรงเรือน มีมูลโคตกค้างน้อยและลดปริมาณมูลโคที่ปนเปื้อนกับน้ำเสียที่ลงสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย สามารถลดการสะสมตะกอนดินในบ่อบำบัดน้ำเสียด้วยเพื่อแก้ไขปัญหาการกอง มูลโคสะสมบนพื้นคอกในแต่ละวันเกิดคราบความสกปรกติดแน่นบนพื้นและทำความสะอาดได้ยาก นอกจากนี้ยังเพิ่มความถี่ในการทำความสะอาดรางระบายน้ำเป็นสัปดาห์ละครั้งแทนการดำเนินการ แบบเดิมซึ่งเป็นการทำความสะอาดรางระบายน้ำเป็นสัปดาห์ละครั้งเพื่อช่วยให้การไหลของน้ำเสียบนรางระบายน้ำลงสู่ระบบบำบัดน้ำเสียได้อย่างสม่ำเสมอ และช่วยลดความสกปรกของน้ำเสียลงด้วย

อนึ่งกลยุทธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ในด้านการจัดการน้ำเสีย การหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ การจัดการสุขาภิบาล มีความสอดคล้องกับแนวคิด Triple bottom line ของ John Elkington (1997) ที่ระบุว่า การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ที่จะต้องใช้ความพยายามในการลดการใช้ทรัพยากร มีการหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ และลดผลกระทบที่เกิดขึ้นให้เหลือน้อยที่สุด

กล่าวโดยสรุป กลยุทธ์เพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกรของผู้เลี้ยงสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ฟาร์มทุกขนาดมีการจัดการน้ำเสียที่เป็นระบบ ซึ่งฟาร์มขนาดเล็กเลือกใช้การกำจัดน้ำเสียทางกายภาพ ในขณะที่ฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่จัดการน้ำเสียโดยใช้ระบบผลิตก๊าซชีวภาพ (Biogas) ในการบำบัดน้ำเสียซึ่งแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าและมีโอกาสที่จะยั่งยืนในระยะยาว ในส่วนของการหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่นั้น ฟาร์มทุกขนาดมีการใช้กระสอบอาหารซ้ำ นำเศษอาหารไปใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงกบและปลา อีกทั้งในฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้หมุนเวียนน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างมาก และการจัดการสุขาภิบาล ฟาร์มทุกขนาดมีการนำเอาแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร มาใช้ในฟาร์มทำให้ลดการทำลายระบบนิเวศรอบฟาร์ม ซึ่งก็เป็นแนวโน้มที่ดีในการอนุรักษ์หรือสงวนทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิด Triple bottom line ของ John Elkington (1997)

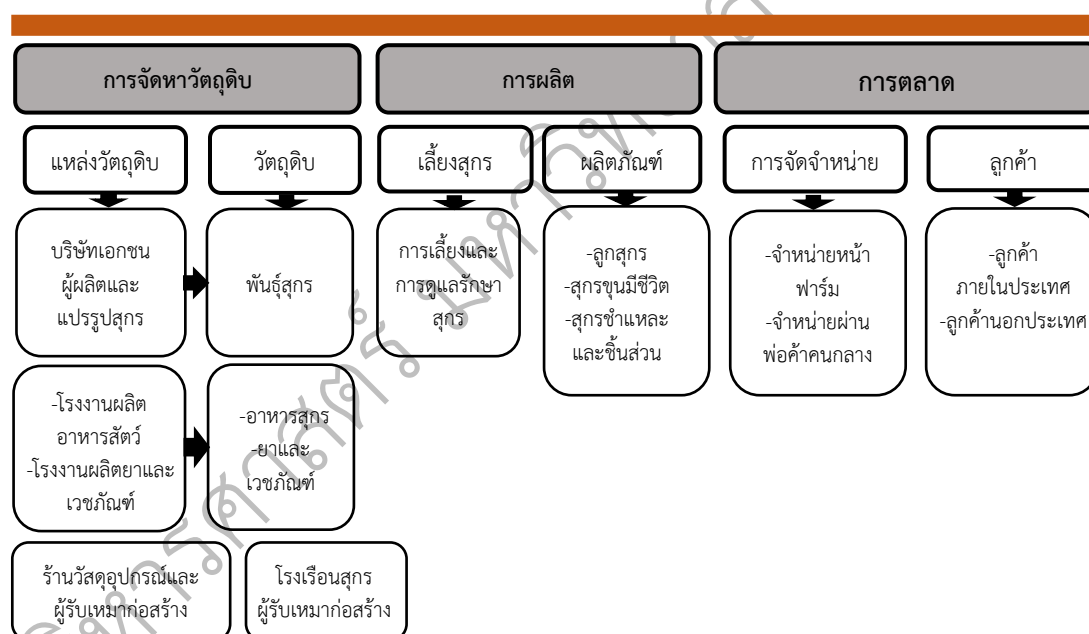
หากมองในภาพรวมแล้ว กลยุทธ์เพื่อความยั่งยืนของธุรกิจฟาร์มสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานี โดยพิจารณาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นใน 3 มิติร่วมกัน คือ มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านสังคมและมิติทางด้านสิ่งแวดล้อม พบว่ามีความเกี่ยวโยงกัน เช่น การใส่ใจในสิ่งแวดล้อมด้วยการจัดการน้ำเสียโดยใช้ระบบผลิตก๊าซชีวภาพ (Biogas) นอกจากจะเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังนำมาซึ่งการประหยัดต้นทุนส่งผลให้มีผลประโยชน์ที่ดีขึ้น และยังทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

อีกทั้งหากวิเคราะห์กลยุทธ์ตามความสัมพันธ์ จากผลการวิจัยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) กลยุทธ์เชิงรุก ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน ซึ่งกลยุทธ์ที่แสดงให้เห็นถึงการทำกลยุทธ์เชิงรุก คือ กลยุทธ์ด้าน

เศรษฐกิจ เพราะหากผู้ประกอบการฟาร์มสุกรมีการใช้กลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจได้ดี จะส่งผลให้มีผลตอบแทนหรือกำไรที่เพิ่มขึ้น 2) กลยุทธ์เชิงรับ ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดมาพิจารณาร่วมกัน ซึ่งกลยุทธ์ที่แสดงให้เห็นถึงการทำกลยุทธ์เชิงรับ คือ กลยุทธ์ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม เพราะในเชิงสังคมและสิ่งแวดล้อมนั้นผู้ประกอบการฟาร์มสุกรทุกขนาดได้ประกอบธุรกิจตามข้อกำหนดที่กำหนด เพื่อไม่ให้เกิดข้อร้องเรียนหรือปัญหาที่จะส่งผลกับชุมชนและหน่วยงานราชการ อันจะเป็นการกระทำความผิดและส่งผลเสียกับฟาร์ม

5.3 ข้อค้นพบจากงานวิจัย

จากผลการวิจัย กระบวนการจัดการธุรกิจฟาร์มสุกรจากมุมมองห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) สามารถสรุปเป็นข้อค้นพบจากงานวิจัยสำหรับกระบวนการจัดการธุรกิจฟาร์มสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานี โดยแบ่งกิจกรรมตั้งแต่ต้นน้ำไปถึงปลายน้ำออกเป็น 3 กิจกรรม คือ 1) การจัดหาวัตถุดิบ 2) กิจกรรมการผลิต 3) กิจกรรมการตลาด ได้ดังรูปภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 5.1 กระบวนการจัดการธุรกิจฟาร์มสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานี

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

5.4.1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับฟาร์มขนาดเล็ก

1) จากผลการศึกษาพบว่า ฟาร์มขนาดเล็กไม่ได้ให้ความสำคัญกับการทำระบบบ่อไบโอแก๊ส เนื่องจากปริมาณน้ำเสียยังมีน้อย แต่โอกาสที่จะเกิดปัญหาเรื่องกลิ่นและข้อร้องเรียนชุมชนจากการดำเนินงานของฟาร์มขนาดย่อมมีโอกาสเกิดขึ้นได้ในระยะยาว ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับ ผู้ประกอบการฟาร์มจึงควรมีการจัดทำบ่อไบโอแก๊สขนาดเล็กที่มีต้นทุนต่ำเพื่อช่วยกำจัดปัญหาเรื่องกลิ่นและข้อร้องเรียนชุมชน

2) จากผลการศึกษาพบว่า ฟาร์มขนาดเล็กเน้นในเรื่องการดำเนินธุรกิจด้วยต้นทุนที่ต่ำและใช้วิธีการจำหน่ายสุกรโดยการให้พ่อค้าคนกลางมารับซื้อที่หน้าฟาร์มทำให้ ไม่มีการตรวจวัดมาตรฐานเนื้อสัตว์ปลอดโรค ในขณะที่ฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ส่วนใหญ่จะทำการจำหน่ายสุกรด้วยการขนส่งไปถึงโรงเชือดของลูกค้าทำให้มีกระบวนการตรวจวัดมาตรฐานเนื้อสัตว์ปลอดโรคก่อนเคลื่อนย้ายทุกครั้ง ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ผู้ประกอบการฟาร์มขนาดเล็กควรให้ความสำคัญกับการตรวจวัดมาตรฐานเนื้อสัตว์ปลอดโรคก่อนการจำหน่ายทุกครั้ง ทั้งนี้ในขั้นตอนการตรวจวัดมาตรฐานเนื้อสัตว์ปลอดโรคนั้นจะเป็นการวางรากฐานของความปลอดภัยด้านอาหารในอนาคต โดยจะมีเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์คอยดูแลและอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการที่ต้องการตรวจตามวันและเวลาของทางราชการเสมอ

5.4.1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่

1) จากผลการศึกษาพบว่า ฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่เลี้ยงสุกรในระบบโรงเรือนปิด Evaporative Cooling System (EVAP) ซึ่งถือเป็นมาตรฐานระบบการเลี้ยงที่ดี อย่างไรก็ตามควรเพิ่มเติมกระบวนการเลี้ยงสุกรสมัยใหม่ที่ส่งเสริมแนวคิดการสร้างมาตรฐานสินค้าที่ดีของกรมปศุสัตว์ ด้วยการเพิ่มระบบ Biosecurity ซึ่งเป็นระบบการป้องกันเชื้อโรคตั้งแต่ก่อนเข้าสู่ฟาร์ม เช่น มีระบบฆ่าเชื้อรถขนส่ง และทุกคนที่เข้า-ออก ฟาร์ม รวมถึงกำหนดจุดส่งมอบสินค้าแยกจากฟาร์ม เป็นต้น นอกจากนี้ยังควรถ่ายทอดความรู้เรื่องระบบ Biosecurity ให้กับพนักงานในฟาร์มได้ตระหนักและนำไปปฏิบัติเพื่อให้ได้มาตรฐานสากล

2) จากผลการศึกษาพบว่า ฟาร์มขนาดใหญ่บางแห่งไม่ได้มีโรงเชือดเป็นของตนเอง ซึ่งการที่จะทำให้ได้เปรียบทางแข่งขันฟาร์มขนาดใหญ่ควรมีโรงเชือดและโรงตัดแต่งซากของตนเอง เพื่อที่จะสามารถสร้างความแตกต่างทางช่องทางการจัดจำหน่ายและไม่ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางหรือพ่อค้าแม่ค้าเชียงใหม่ในตลาดสด

3) จากผลการศึกษาพบว่า ฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่มีนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการเลี้ยง ตั้งแต่การเลี้ยงสุกรในโรงเรือนระบบปิด (EVAP) การใช้ระบบไบโอแก๊ส (Biogas) เครื่องให้อาหารอัตโนมัติ (Auto feed) ระบบควบคุมสภาพแวดล้อมอัตโนมัติ (Inverter) เพื่อเป็นการอยู่ร่วมกับชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้ประกอบการฟาร์มควรให้ความสำคัญเรื่องการจัดกลิ่นโดยเพิ่มระบบการฟอกอากาศท้ายโรงเรือน เพื่อกำจัดกลิ่นและแมลงวันที่จะไปรบกวนชุมชน รวมไปถึงการปรับปรุงฟาร์มให้มีภาพลักษณ์ที่สวยงาม นอกจากนี้ฟาร์มควรเน้นแบ่งปันน้ำที่ผ่านการบำบัดจากระบบผลิตก๊าซชีวภาพส่งให้ชุมชนโดยรอบ เพื่อนำไปใช้ในการเกษตรเป็นการช่วยเหลือสังคม บรรเทาผลกระทบจากชุมชนและผู้ประกอบการฟาร์มสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้กันอย่างยั่งยืน

5.4.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.4.2.1 จากการศึกษพบว่า ฟาร์มทุกขนาดยังจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องมาตรฐานอาหารปลอดภัย ดังนั้นองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น ปศุสัตว์อำเภอ ปศุสัตว์จังหวัดและหน่วยงานด้านสาธารณสุข ควรที่จะให้ความสำคัญโดยการเข้าตรวจสอบมาตรฐานอาหารปลอดภัยของผู้ประกอบการฟาร์ม เพื่อความปลอดภัยต่อประชาชนผู้บริโภคเนื้อสุกร

5.4.2.2 ผู้ประกอบการฟาร์มควรได้รับโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน หน่วยงานภาครัฐหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเกษตร เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ควรเปิดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อให้ฟาร์มสามารถยกระดับและพัฒนาตัวเองให้มีความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งได้

5.4.2.3 สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่ควรได้รับการส่งเสริมให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ควรมีการให้ความรู้และแนะนำวิธีการที่จะทำให้ขึ้นส่วนสุกรของผู้ประกอบการฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีโรงเชือดและโรงตัดแต่งซากที่ได้รับมาตรฐานจากกรมปศุสัตว์สามารถส่งออกชิ้นส่วนสุกรไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้

5.4.2.4 น้ำเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต เป็นปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น (1) กระทรวงอุตสาหกรรม มีหน้าที่ควบคุมการจัดการและการบำบัดน้ำเสียตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (2) กระทรวงมหาดไทย รวมถึงหน่วยงานระดับท้องถิ่น เช่น เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด รับผิดชอบการจัดการน้ำเสียภายในชุมชน (3) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยหน่วยงานย่อย ได้แก่ องค์การจัดการน้ำเสีย มีหน้าที่บริหารนโยบายการจัดการน้ำเสียในชุมชน และให้คำแนะนำทางเทคนิคแก่หน่วยงานระดับท้องถิ่น (4) กรมควบคุมมลพิษ รับผิดชอบการควบคุมคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ ควรเข้ามาร่วมให้คำแนะนำและวางแผนในการจัดการน้ำเสียกับผู้ประกอบการฟาร์มก่อน ทั้งในการออกแบบ สำรวจ ปรับปรุง และก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย การบริหารจัดการและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสีย สิ่งเหล่านี้ถ้าผู้ประกอบการฟาร์มได้รับความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกับภาครัฐจะเป็นการวางรากฐานของการจัดการน้ำเสียที่ดีได้ในระยะยาว

5.4.3 ข้อเสนอในการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

5.4.3.1 จากผลการศึกษาพบว่า ฟาร์มทุกขนาดมีการนำเอาแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร ซึ่งเป็นเอกสารของกรมปศุสัตว์ที่จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายสาระสำคัญของข้อกำหนดในมาตรฐาน สำหรับกระบวนการผลิตและการเลี้ยงสุกรมาใช้เป็นคู่มือในการกระบวนการเลี้ยง ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการปฏิบัติตามคำแนะนำในการดำเนินธุรกิจฟาร์มสุกรของกรมปศุสัตว์แล้วยังมีแนวโน้มที่จะสร้างความยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกรได้ ดังนั้นควรมีการทำการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำเอาแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกรมาใช้เพื่อสร้างความยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกร

5.4.3.2 การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษากลยุทธ์เพื่อความยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกรของผู้เลี้ยงสุกรในเขตจังหวัดอุบลราชธานีในเพียงแค่ 3 มิติ คือมิติด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษากลยุทธ์เพื่อความยั่งยืนในมิติอื่น ๆ ที่เจาะลึกลงไป เช่น มิติสังคมเชิงลึกที่มีการเจาะลึกด้านวัฒนธรรมและศาสนาที่จะสร้างความยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกร เป็นต้น

5.4.3.3 การศึกษาในครั้งนี้ ศึกษาในมุมมองของผู้ประกอบการธุรกิจฟาร์มสุกรเป็นหลัก โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นเจ้าของฟาร์ม ผู้จัดการฟาร์ม หรือผู้มีอำนาจหลักในการควบคุมดูแลฟาร์ม และพบว่ากลยุทธ์หลายอย่างที่ได้กระทำมีพื้นฐานมาจากมุมมองด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก ซึ่งควรมีการศึกษาในมุมมองของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเพิ่มเติม โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก เช่น พนักงานในฟาร์ม ตัวแทนของ

ชุมชนที่อยู่ใกล้ฟาร์ม ลูกค้า เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่เกิดจาก
ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและนำมาปรับใช้ในการนำไปสู่การสร้างคามยั่งยืนสำหรับธุรกิจฟาร์มสุกร
ที่เริ่มต้นจากมุมมองของสังคมเป็นหลัก

คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี